

PANORAMA

16 SEPTEMBER 1943 - No. 19

LOSSE NUMMERS 16 CENT

**DE SASSENPOORT
TE ZWOLLE**

Teekening B. ten Hove

Terwijl de grenadiers zich op de hoogte voor den aanval gereed maken, heeft een aantal voertuigen in dezen kuil dekking gezocht. Kriegsberichtcr Büschel-Afl. H.

DE GROOTE PANTSLERSLAG

in het Oosten

Bolsjewistische vliegers doen een aanval op een Duitsch konvooi, maar worden door een geconcentreerd afweervuur verdreven.

Kriegsberichtcr Büschel-Afl. H.

De belangrijke spoorlijn L. is bereikt. Over de puinhoopen van de stationsgebouwen stooten de pantsers naar voren. Kriegsberichtcr Zschäkel-Afl. H.

LOEBAS DE GETEEKENDE

door Jan van Woensdrecht

Het was zoo maar een leelijk beest, dieën hond op d'hoef van Pietje Kop-af, daar was nu rechtuitgezegd geen macht of heerlijkheid aan; van zijn kop tot aan zijn staart was er niets wat hem sierde of wat hem ook maar iets uit zijn leelijkheid ophief.

Zijn kot stond onder den machtigen hoogen sparreboom, juist eventjes vóór de laan. Hij kon over die laan liggen loeren naar vreemde bezoekers, en opspringen en hen aanblaifen, zoodat ze seffens onzeker werden en bang hun stappen inhielden. En de bedelaars en de schooiers, die niet dan met hebbelijke gedachten op de hoof afkwamen, die er alleen naar kwamen om er wat los te maken, ze keerden, éér ze de laan ten einde waren, schielijk om voor het geweld en het dolle lawaai van dieën hond aan den langen ketting aan zijn draaibaar kot. Ook de kwa-jongens, die er geen bezwaar in zagen, nu en dan ergens de kriecken, de peren of de noten te gaan rooven, ze kwamen niet bij Pietje Kop-af op het erf; ze keken zoe eens schuin door de laan naar dieën leelijken, ruigen hond en gingen een deur wijer.

Wanneer er geen vreemd volk om of nabij hem was, lag hij met zijn kop tusschen zijn voorpooten, maar toch met één oog open loerde hij rond naar alles wat de rust en de veiligheid om d'hoef zou kunnen verstoren. Daar-toe had de boer hem aangegeschaft en Loebas kende zijn plicht, hij wist terdege wat ze van hem verlangden en hij had er vreugde aan een waakhond te zijn. En ten overvloede stond nog op het bord voor het hek: „Wacht u voor den hond.” Loebas de geteckende!

Voor het eigen volk sprong hij niet op en liet hij zijn tanden niet zien. Ook de kippen, de eenden, de konijnen verjoeg hij niet wanneer zij zich omtrent zijn kot waagden. Alleen de zwarte kat kon Loebas niet uitstaan. Dat was missehien onredelijk, ze had hem ten minste nog nooit iets aangedaan, maar het is al wel dat een hond een kat niet kan verdragen, laat staan 'nen hond als Loebas.

Maar de kat waagde zich niet onder zijn bereik, listig sloop ze langs hem heen tot daar, waar hij haar precies niet kon grijpen. Min-achtend, spottend, tartend, sarrend — zoodals een kat dat doen kan — kringde ze met hoog opgestoken staart langs zijn domein en zag verder niet naar den woesteling om. Heesch van nijd baste Loebas en draaide in woeste sprongen zijn kot vliegens rond en deed de kiekens geschrokken uiteenstuiven en de vogels in den boom schetterend en schreeuwend opvliegen.

Maar stilaan kregen de vogels plezier in de kunsten van dieën nijdigen Loebas, en Kozze — de ekster — die zijn nest hoog in den boom boven het kot had, schetterde met sehelle stem en lachte om dat lomp stuk van 'nen hond. Hij had daar een fel genoeg in. En wanneer Loebas, in zijn rechtvaardigen slaap, de kat al eens niet zag, vloog Kozze schielijk, schel krijschend, langs den ruigen kop en zat hem, veilig op een boomtak, giechelend te bespotten als Loebas zijn dollen, woesten dans deed. Loebas hoorde hem wel, hij zag nauwelijks op, want zijn felle haat voor de pedante zwarte kat liet niets over om iets anders te haten. En Kozze en zijn vrouw, ze zaten neveneen bij hun nest en proestten en schaterden van spotgenoege om dat stom beest in zijn botten nijd.

En Kozze's wijfke legde eiers in het nest en Kozze vloog uit om eten, terwijl zij op het nest bleef om de eiers te beschutten en te warmen, want daar moesten kleine vogeltjes komen. En zij beklagde zich over den wilden hond, die door zijn plotseling zwaar geblaf haar vaak zoo wreed stoorde in haar zoete droomen. En ook Kozze werd nijdig op dieën schoefel van 'nen hond en hoog lachte en schold hij naar hem en treiterde hem met de zwarte kat. Ze schetterden en scholden samen en ze troostten elkaar, Kozze en zijn wijfke, en zagen met trots en welgevallen naar de schoone, gave eiers, die weldra openbarstten....

Ach, en toen vergaten zij Loebas heel en al. Hoe grappig trokken de jonge ekstertjes hun bekken open en schreeuwden om meer eten!

Hoe pril waren zij, hoe donzig hun lijfjes! En moeder warmde hen en vader Kozze vloog trotsch af aan, af aan, druk en blij om de zorg voor zijn kleinen! Ach ja, toen hoorden ze dieën leelijken hond weer en ze vertelden van hem aan de kleintjes en lachten en spotten en schetterden naar hem.

De kleinen, ze aten, ze groeiden. Het wijfke, ze hoefde niet meer bij het nest te blijven, met Kozze vloog ze uit om meer eten. En de kleinen, ze werden grooter, ze kregen pluimen en vleugeltjes en een staart, ze stonden op hun pooten en zagen over den rand van het nest. Ze zagen door de takken de wereld in. Ze zagen en hoorden ook Loebas en luisterden naar hun vader en lachten en genoten om vaders brutale plagerijen met dieën grooten stommen hond en toen ze nog maar een klein beetje geluid konden maken schimpten en spotten ze van den nestrand naar beneden. En ze klommen, ondanks de honderd vermaningen, uit het nest en wipten over de takken. Ze zagen dat de wereld zoo groot was, ze spreidden hun vleugeltjes uit, ze zweefden van tak tot tak. En Kozze vermaande en zijn vrouwke keef en wees naar Loebas.... zoolang ze nog geen sterke vleugels hadden....

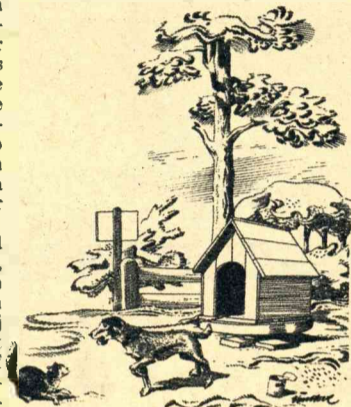
Ach, en toen gebeurde het. Kozze was met zijn vrouw op een verren tocht. De kleinen deden hun fladder-tochten buiten het nest en toen sukkelde er een met zijn slappe vleugeltjes uit den boom, het viel zoo maar een paar stappen van het rad waarop het kot van Loebas stond. Geschrokken zat het op den grond, het rilde van angst, het dierf niet naar Loebas op te zien en het voelde zijn eigen een sukkelartje.

Maar dat was nog niet zoo erg. Het voelde zijn kopje, zijn pootjes, het had niets bezeerd, het had niets gebroken. Het zat stil op den grond. Daar gebeurde niets, roerloos als dood lag Loebas. Het deed een paar stapjes, het zag op, het zag rond, het pikte naar het gras, het zand; het voelde zich geen sukkelartje meer. Maar ach, het zag die zwarte kat niet achter een hoopje steenen. Het hoorde niet naar zijn schreeuwende broertjes en zusjes in den boom, parmantig deed het zijn kleine stapjes en het zag met spot naar het groote, logge, ruige lijf. Het hoorde ook niet den angstroep van vader Kozze, die op het schrikrijchen zich naar huis spoedde....

En op haar zachte voet-zolen en met laag en lang-gerekt lijf sloop die zwarte kat nader en nader. Nu hield zij stil, nóg langer rekte zij haar lijf, nóg lager drukte zij zich op den grond....

En toen, ach, toen verging de wereld. In een schiecht zag het een zwarte wolk op zich toeschieten en een hevig tumult sloeg los rondom. Het zag noch hoorde meer, het durfde niet op te zien, het zat met toegeknepen oogjes ineengedoken in eideloozen angst om het woest geweld en wachtte in doods-nood. En vader Kozze, hij kneep zijn oogen hulpeloos toe.... Toen waarschuwde missehien het instinct; het huppelde op zijn zwakke pootjes en het fladderde op het kot van Loebas en het zag dan met verwonderde schrikooogen naar den dollen, heesch schreeuwenden hond. Het had tot spotten nog geen moed, maar het daecht hem dwaas en toen vernam het den roep van vader Kozze, die bij hem op het trillende hondenkot neerstreek en hem opdreef en opjoeg en hem moed en kracht gaf zijn vleugeltjes uit te slaan. Het geraakte langzaam op den ondersten tak van den spar, het fladderde van tak tot tak omhoog naar het nest, waar het zich weer veilig voelde en het overwon zijn angst en schrik. Het zag naar Loebas, die zwaar bassend nog zijn kot rondsierde en het lachte en spotte krijschend naar hem.

Maar vader Kozze spotte niet mee, hij wipte op zijn onvoorzichtig manneke toe en sloeg met zijn snavel in diens veeren. Het klein manneke zag verwonderd naar zijn vader op, niet wetend, niet begrijpend. Beschaamd zag Kozze over zijn familie, nog nooit was hij zoo ernstig geweest en missehien waren het tranen die zijn oogen zoo troebel maakten: „Gocie Loebas,” stamelde hij, „brave Loebas!” — en hij drukte zich teer tegen het manneke aan....

Alleen de zwarte kat kon Loebas niet uitstaan.
Teek. B. ten Hove

... en lachte en schold naar hem.

1

1 De nieuwe amphibie-auto's, waarmede de Duitse grenadiers uitergerust zijn, laten zich door geen moeras, rivier of oneffen terrein afschrikken. Ze zijn tegen de moeilijkste hindernissen opgewassen. Hier ziet men een dezer wagens patrouilleeren in een rivier.

De amphibie-auto in actie aan het Oostelijk Front

2

2 Nog 'n klein stootje en de amphibie-auto gaat over de tankval heen.

3

3 Amphibie-auto's steken een meerje in het bosch over. Orbis-Holland

OUDE SCHOONHEID TE GORKUM: DE DALEMPOORT EN DE MOLEN „DE HOOP“

Het wapen van het oude Woudrichem toont twee zalmen.

TWEE STADJES EN EEN KASTEEL

Waar Maas en Waal te zamen spoelt" ligt vanouds een vermaard kasteel: Loevestein. En niet ver vandaar vindt men twee oude stadjes, te weten Gorkum en Woudrichem. Dat alles ligt vlak bij elkaar, en toch komen er drie provincies aan te pas; Gorkum ligt in Zuid-Holland, Woudrichem is een Brabantse stad en aan den overkant van de Maas, waar Loevestein staat, heet het op eens Gelderland.

plekje, dat nog altijd „Buiten de Waterpoort" heet, al is die poort al een halve eeuw weg. Hier is het goed toeven op een zomerschen dag. Breed is de stroom en aan den overkant is het land groen en wijd. Even naar links rijst de stompe toren van Woudrichem op en weer iets verder ziet men de spitsen van Loevestein. En men bepeinst de historie van Hugo de Groot, die in zijn boekenkist naar Gorkum kwam gevaren en daar het poortje van koopman Daetzelaer werd binnengedragen, een poortje, dat nog steeds op de Grootte Markt te vinden is. Thans hangt er rook

uit 1764, die af en toe echt maalt. Een vriendelijk stoombootje brengt u naar Woudrichem — Woerkum zegt men in deze contreien. Ook hier groene wallen met, als geestig accent, een molen. Wie Woudrichem van den waterkant nadert, moet nog altijd een stadspoort passeeren, waarin kogels van een oud beleg zijn gemetseld. Daarachter

boven de wateren, sleepbootjes trekken formidabele aken en juist vaart de veerboot naar Sleeuwijk af.

Een goed gezicht, dat men genieten kan op een beschaduwde bankje en gezeten tusschen bejaarde heeren met de meest onstuimige snorren, die er langs den waterkant te vinden zijn.

De Waterpoort is al een halve eeuw weg, ten minste uit Gorkum, maar toch is dat poortgebouw van 1642 nog altijd te zien, namelijk in den tuin van het Rijksmuseum te Amsterdam. Daar werd de poort herbouwd, ze pronkt nog altijd met een stuk beeldhouwwerk, dat aan een heer van Arkel herinnert en wel aan Jan den Sterken, die eens zijn knieën om den buik van zijn strijdros sloeg, een balk greep en het dier zoo opheescht. En dat sterke stukje haalde Jan nog wel uit, terwijl hij „in 't volle harrenas" was; vermeld moet echter worden dat, bij dit experiment, de tong hem „van benautheydt utypuyde". Een herinnering aan deze Waterpoort is nog te vinden in het dorpje Arkel, daar prijkt een schouw in huize „Schoonzicht" met een fraaie afbeelding van poortgebouw en omgeving.

Een andere stadspoort bleef wel te Gorkum bewaard, de Dalempoort, een vriendelijk bouwwerkje van drie en een halve eeuw oud. Het ligt tusschen welig gras en oud metselwerk, de wallen zijn hier nog zoo gaaf, dat men elk oogenblik een Napoleontisch kanonnier verwacht.

Men ziet echter slechts wat oude visschers, die een geweldig zalmet te drogen hangen. Daarachter, op een oud bastion, rijst de molen „De Hoop",

ligt de Hoogstraat en die is h bekijken waard. Bewonder h fraaie metselwerk der ou gevels; als versiering dragen gevelsteenen. U ziet er vier nar elkaar, de oudste heet „In d gulden Engel" en stamt uit 151 En aan het eind van die Hoog straat ligt dan het stadhuis, d nog een jaar ouder is. Intussche van dien ouderdom merkt m niet veel, want het geveltje door een gevoelloos nageslat met 'n dikke pleisterlaag bed

Het stadswapen is er ech nog immer te zien, zijnde o schild van goud, beladen m twee roode zalmen. Die vissch prijken hier niet voor niets; Woudrichem kon eens een bloeie stedeke worden door de rivi visscherij. Nog altijd wordt er zalm gevischt, doch met d ouden bloei is het gedaan.

In de vorige eeuw heeft Woudrichem meermaalen met ge gebrek gekampt. Wie daarv een curieus voorbeeld wil zi sla de notulen op van de geme teraadsvergadering op 29 Ap 1852. De vroede vaderen za toen dusdanig op zwart za dat zij in hun wanhoop een la ste poging waagden wat m geld in kas te krijgen. En w middel kozen ze? Ze kochten e lot uit de Staatsloterij! De de gemeentelijke financiën e dergelijke uitgaaf niet toeliet betaalden B. en W. de kost uit eigen zak. Het schijnt e de heeren een „niet" trokken, notulen zwijgen verder over d affaire.

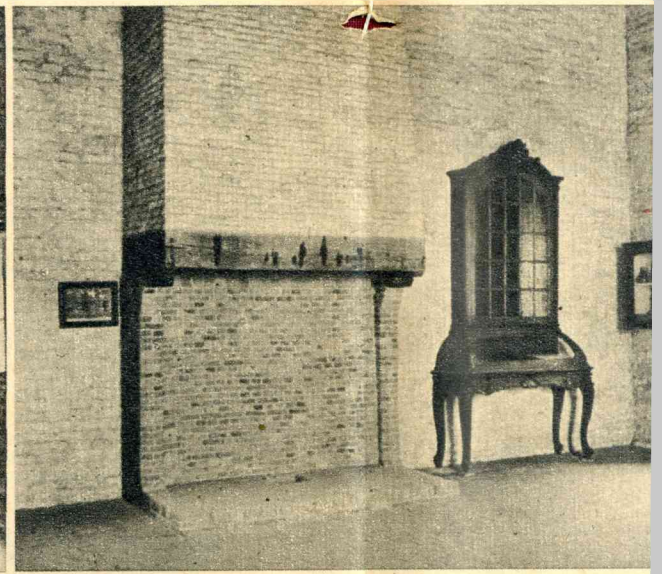
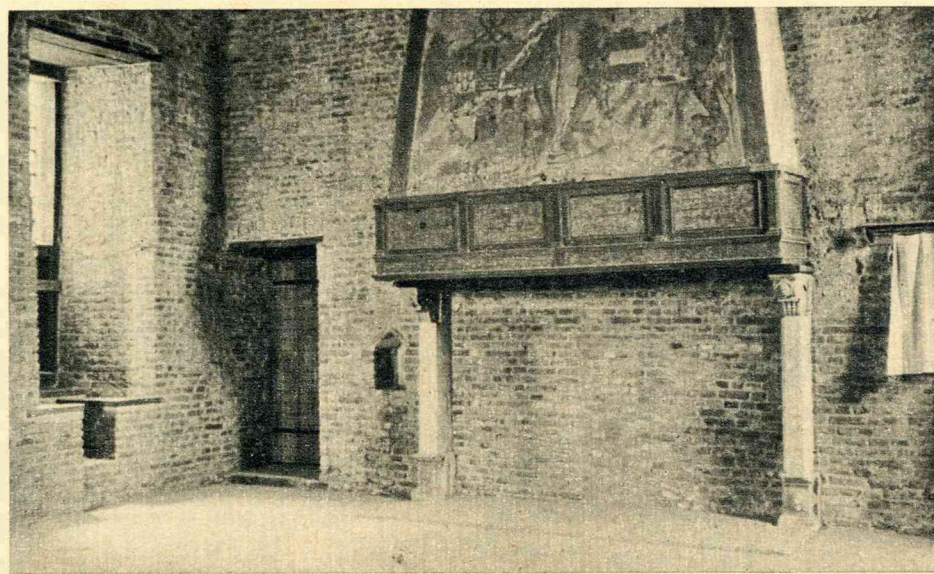
Zoo ver was het dus gekom met Woudrichem! En dat n 't verleden vaak met eere v

Zoo kwam in 1419 de bloei rivierstadje om daar getuige Jacoba van Beieren met haar sloot. Enkele jaren later kv Woudrichem, ditmaal echter, Gentsche gevangenschap te zi als page, te paard naar Antw kleed maakte ze toen over Br

Aan het groote verleden v de kerk met den zwaren toren ontsluiten door een jeugdig waardig vertelt. Geloof hem

De monumentale schouw in de kemenade van kasteel Loevestein, waar het overigens erg kaal is.

En in deze kamer zat Hugo de Groot tot zijn ontsnapping

In 't land der groote rivieren

bezwaar: ze liggen te dichtbij...

Stap echter over dat bezwaar heen en wandel eens door Gorkum. Nog altijd ligt de stad in groene vestingwallen, trouwens een sterke stad is het altijd geweest: het was een stichting der strijdlustige Arkels. Een van die heeren bouwde omtrent 1240 aan de samenvloeiing van Linge en Merwede zijn burcht en voor de gezelligheid dwong hij de dorpelingen van Wolfazen hun huizen af te breken. Ze moesten bij het nieuwe kasteel komen wonen en zoo ontstond Gorkum, dat deze Arkel liet „bemuyren ende sterek maken met hooge dicke Toornen".

Van die oude stadsmuren is niets overgebleven, wel heeft Gorkum nog een imposanten toren en verder het Tolhuis — thans leeszaal — en een paar prachtige woonhuisgevels, zooals in de Gasthuisstraat, waar het plaatselijk museum is gevestigd. Wie Holland op z'n best wil zien, ga naar den waterkant. Daar ligt aan de Merwede, buiten de oude stadswallen, een bekoorlijk

EEN ZEESTERRENMAALTIJD

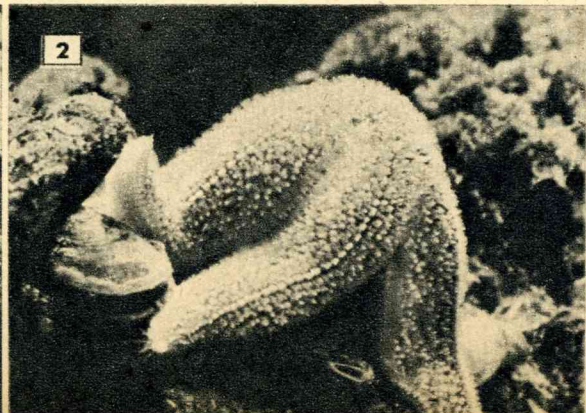
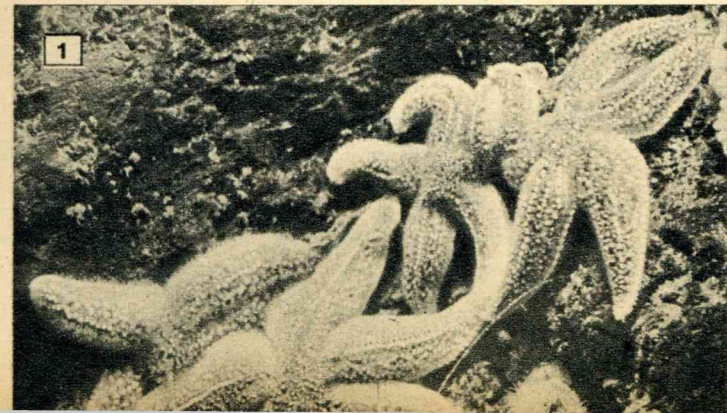
Als we de sierlijke, vijfpuntige zeesterren na winderig weer aangespoeld vinden op het strand of hen bewegingloos zien zitten op pieren en golfbrekers, vragen we ons ternauwernood af, hoe deze vreemde dieren wel aan den kost mogen komen. Kop noch staart kunnen we er aan ontdekken en een eigenlijke mond is niet te vinden. Toch maken deze geheimzinnige schepselen der zee geen uitzondering op den regel, dat een dier eten moet om in leven te blijven. Integendeel! Zeesterren zijn behoorlijk vraatzuchtig. En hun menu bestaat uit... levende mosselen. Hoe zij die met succes aanvallen en verorberen, laten bijgaande zeldzame opnamen zien. U zult zien dat het een gecompliceerde geschiedenis is.

1 Gezellig dicht bij elkander zitten zeesterren vaak dagen lang doodstil op steenblokken, stukken wrakhout of mosselbanken.

2 Krijgt een ster honger, dan gaat ze kruipen, hetgeen geschiedt met behulp van honderden kleine zuigvoetjes, welke ze uit haar armen te voorschijn brengt. Het zoeken is nu naar een wat apart zittende mossel. Dan wordt de aanval ingezet: de ster legt haar lange armen geheel langs de zich intusschen sluitende mosselschelpen.

3 De buitgemaakte mossel wordt in den juistten stand gebracht, zóó, dat het ronde eind van de schelpen juist naar het middelpunt

van de ster wijst. Krampachtig trekt nu de m samen, aldus de beide schelpen muurvast op. Maar de ster trekt juist den anderen kant uit. 4 Bij deze krachtmeting op leven en dood l haar gesloten schelpen geen versch ademwater. Daardoor raakt de sluitspier uitgeput en ten schelpen zoo ver vaneen geweken, dat het s open en bloot ligt, klaar om door de ster na worden. Dit moet echter op een buitenissige want een zeester bezit wel een maag en ook r

boven de wateren, sleepbootjes trekken formidabele aken en juist vaart de veerboot naar Sleeuwijk af.

Een goed gezicht, dat men genieten kan op een beschaduwde bankje onder de tusschen bejaarde heeren met de meest onstuimige snorren, die er langs den waterkant te vinden zijn.

De Waterpoort is al een halve eeuw weg, ten minste uit Gorkum, maar toch is dat poortgebouw van 1642 nog altijd te zien, namelijk in den tuin van het Rijksmuseum te Amsterdam. Daar werd de poort herbouwd, ze pronkt nog altijd met een stuk beeldhouwwerk, dat aan een heer van Arkel herinnert en wel aan Jan den Sterken, die eens zijn knieën om den buik van zijn strijdros sloeg, een balk greep en het dier zoo ophiesch. En dat sterke stukje haalde Jan nog wel uit, terwijl hij „in 't volle harrenas" was; vermeld moet echter worden dat, bij dit experiment, de tong hem „van beautheydt utpuyde". Een herinnering aan deze Waterpoort is nog te vinden in het dorpje Arkel, daar prijkt een schouw in huize „Schoonzicht" met een fraaie afbeelding van poortgebouw en omgeving.

Een andere stadspoort bleef wel te Gorkum bewaard, de Dalempoort, een vriendelijk bouwwerkje van drie en een halve eeuw oud. Het ligt tusschen welig gras en oud metselwerk, de wallen zijn hier nog zoo gaaf, dat men elk oogenblik een Napoleontisch kononier verwacht.

Men ziet echter slechts wat oude visschers, die een geweldig zalmnet te drogen hangen. Daarachter, op een oud bastion, rijst de molen „De Hoop", maalt.

brenge u naar Woudrichem —

treien. Ook hier groene wallen en. Wie Woudrichem van den tijd een stadspoort passeeren, is zijn gemetseld. Daarachter

ligt de Hoogstraat en die is het bekijken waard. Bewonder het fraaie metselwerk der oude gevels; als versiering dragen ze gevelsteen. U ziet er vier naast elkaar, de oudste heet „In den gulden Engel" en stamt uit 1593. En aan het eind van die Hoogstraat ligt dan het stadhuis, dat nog een jaar ouder is. Intusschen, van dien ouderdom merkt men niet veel, want het geveltje is door een gevoelloos nageslacht met 'n dikke pleisterlaag bedekt.

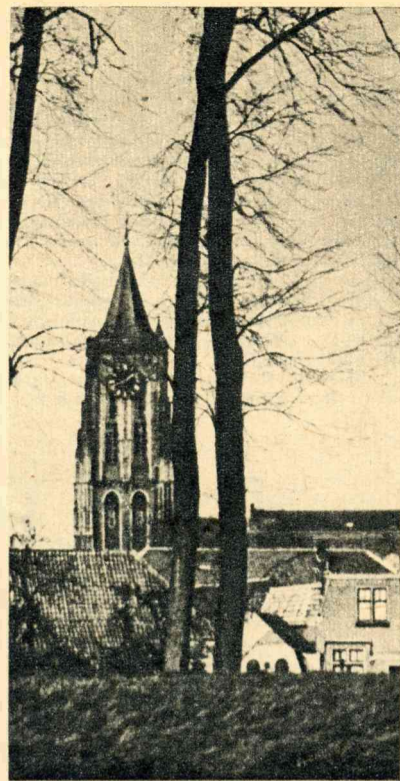
Het stadswaapen is er echter nog immer te zien, zijnde een schild van goud, beladen met twee roode zalmen. Die visschen prijken hier niet voor niets; Woudrichem kon eens een bloeiend stedeke worden door de rivier-visserij. Nog altijd wordt er op zalm govischt, doch met den ouden bloei is het gedaan.

In de vorige eeuw heeft Woudrichem meermalen met geldgebrek gekampt. Wie daarvan een curieus voorbeeld wil zien, sla de notulen op van de gemeenteraadsvergadering op 29 April 1852. De vroede vaders zaten toen dusdanig op zwart zaad, dat zij in hun wanhoop een laatste poging waagden wat meer geld in kas te krijgen. En welk middel kozen ze? Ze koekten een lot uit de Staatsloterij! Daar de gemeentelijke financiën een dergelijke uitgaaf niet toelieten, betaalden B. en W. de kosten uit eigen zak. Het schijnt dat de heeren een „niet" trokken, de notulen zwijgen verder over deze affaire.

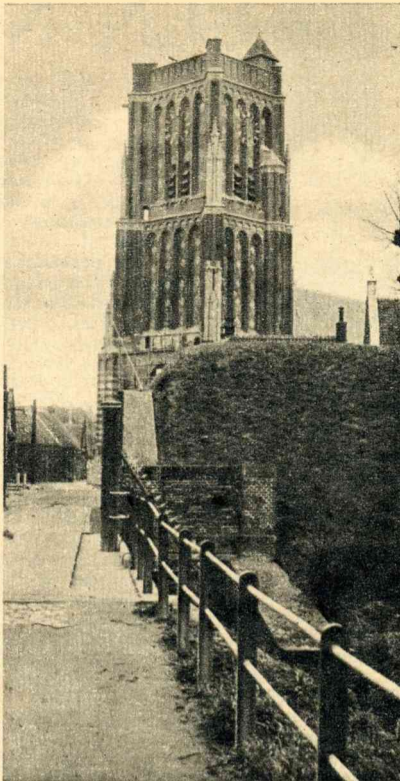
Zoo ver was het dus gekomen met Woudrichem! En dat nog wel in een stad, die in 't verleden vaak met eere werd vermeld.

Zoo kwam in 1419 de bloem van Hollands adel naar het rivierstadje om daar getuige te zijn bij het verdrag, dat Jacoba van Beieren met haar oom, den Luikschen bisschop, sloot. Enkele jaren later kwam de gravin opnieuw naar Woudrichem, ditmaal echter als vluchteling. Na uit haar Gentsche gevangenschap te zijn ontsnapt reed ze, vermoed als page, te paard naar Antwerpen. Als boerenvrouw verkleed maakte ze toen over Breda de reis naar Woudrichem.

Aan het groote verleden van Woudrichem herinnert ook de kerk met den zwaren torenromp. Ge kunt u die kerk laten ontsluiten door een jeugdig heer, die u allerlei wetenswaardigs vertelt. Geloof hem echter niet als hij u bezweert

Zoowel Gorkum (links) als Woudrichem zijn nog omringd door vestingwallen uit het verleden. Men ziet hier een gedeelte van die wallen met daarachter de fraaie stadstorens.

Panorama-archief

dat het rijk met lofwerk en engeltjes versierde orgel nog een schenking van Karel den Groeten is!

Ge verlaat Woudrichem aan de landzijde door een opening in de wallen en aan de Maas wacht u een roeiboortje met een ouden voerman. Laat u door hem overzetten — hij doet het al zestig jaar — en ge staapt op een der beknoptste plekken van Nederland: het Monnikenland, liggende tusschen Maas en Waal en pronkend met alle kleurigheid, die er in een malsche zomerwei te vinden is. Een smal paadje voert dan naar Loevestein.

Tja, dat oude Loevestein. Hoe vaak is het door onze dichters bezongen. Wie kent niet de historie van den wakkeren Herman de Ruyter en wie hoorde nimmer van Maria van Reygersberch?

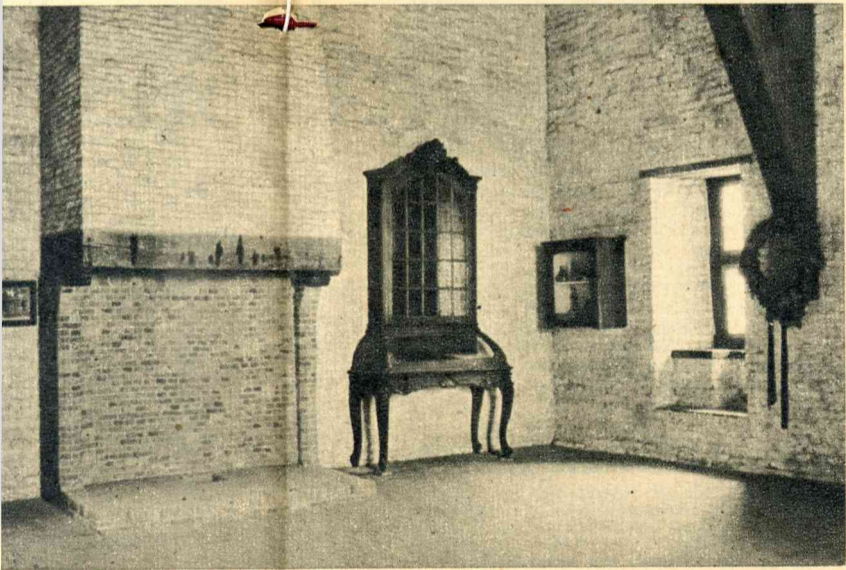
Herman de Ruyter, een ossenkooper uit 's-Hertogenbosch, wist in 1570 de Spaansche bezetting van Loevestein te verschalen; met een handjevol getrouwen hield hij het slot bezet. Ruim driehonderd man sloegen daarop het beleg voor het kasteel en voor die overmacht moest De Ruyter bezwijken. Hij verkocht zijn leven zoo duur mogelijk en op 't end stak hij den brand in 't kruit, dat hij eerst op den grond had gestrooid. De Ruyter schoot er het leven bij in, doch de Spanjaarden hadden drie schepen noodig om hun dooden weg te brengen.

Dat is een episode uit de rijke belegeringsgeschiedenis van Loevestein. Later werd het slot vermaard als gevangenis. Zoo kon er ook de zesendertigjarige Hugo de Groot komen, dat was in den tijd van het twaalfjarig bestand, toen de Nederlanders tijd kregen voor hun onderlinge twisten. Hugo de Groot was tot levenslang veroordeeld, twee vrouwen zorgden echter dat het zoo ver niet kwam. De eene heette Maria van Reygersberch — ze was De Groot's huisvrouw — en de tweede was haar dienstmeisje, Elsjie van Houweningen, die het transport van de vermaarde boekenkast vergezeld. Men kent den afloop van deze historie: De Groot wist te ontkomen, doch in het vaderland is hij tijdens zijn leven nimmer mogen terugkeeren.

Ook in onzen tijd maakt Loevestein nog den indruk van een gevangenis, grauw en somber. Ook binnen is er weinig fleurigs te vinden, hol zijn de zalen. Slechts in de voormalige kamer van Hugo de Groot staat een kastje, dat als 't ware verzinkt in deze holheid.

Hoe dit zij, het is er goed dwalen door dit oude kasteel. Dik zijn de muren, smal de wenteltrappen. Kijkt men door het glas-in-lood, dan ligt daar in de zomerzon ons Hollandsch rivierenlandschap, groen en wijd. Aan den horizon blinkt een wolkenstapel en daaronder stroomt de Waal zeewaarts met hier en daar een enkel zeil. En de gelegenheidsbezoeker vraagt zich af, waarom men voorheen, om schoonheid te zien, toch altijd over de landsgrenzen moest gaan.... L.

In deze kamer zat Hugo de Groot tot zijn ontsnapping op 22 Maart 1621.

agen lang anken.

geschiedt e uit haar wat apart haar lange schelpen.

gebracht, middelpunt

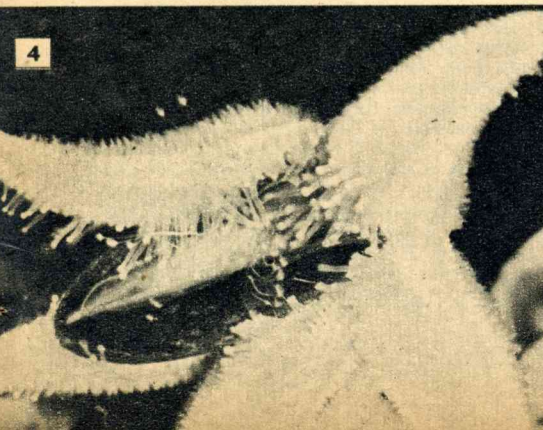
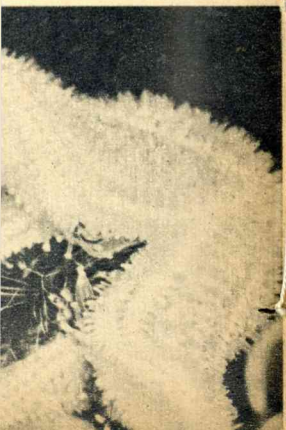
van de ster wijst. Krampachtig trekt nu de mossel haar sluitspier samen, aldus de beide schelpen muurvast op elkander klemmend. Maar de ster trekt juist den anderen kant uit.

4 Bij deze krachtmeting op leven en dood kan de mossel door haar gesloten schelpen geen versch ademwater naar binnen krijgen. Daardoor raakt de sluitspier uitgeput en ten slotte zijn de beide schelpen zoo ver vaneen geweken, dat het smakelijke schelpdier open en bloot ligt, klaar om door de ster naar binnen gewerkt te worden. Dit moet echter op een buitenissige manier geschieden, want een zeester bezit wel een maag en ook nog een soort mond-

opening, maar totaal geen bijtende mondwerktuigen. De eenige oplossing is, dat de zeesterremaag uit het lichaam naar buiten gestulpt wordt, de mossel omvat en haar zoo opslokt. En zoo gebeurt het ook, een ingewikkelde manier van eten!

5 Tien uren waren noodig om de mossel te openen en het zachte lichaam in de sterremaag op te nemen. Eindelijk lieten ook de aanhechtingsplaatsen van de sluitspier los, toen was alle verband uit de beide schelpen verdwenen. Tien minuten zijn nu voldoende om de maag met haar rijken inhoud in het zeesterrelichaam terug te trekken. Het maal is gedaan!

Kees Hana

GERT JAN'S KRITIEKE JAAR....

Vervolgroman door Elisabeth van Noordt

KORTE INHOUD VAN HET VOORAFGAANDE: Gert Jan van den Bergh, de jonge, wilskrachtige boer, wiens vader overleed, heeft de leiding op zich genomen van de Overijselsche boerderij de Wilgenhoeve, welke hij van hypotheek tracht vrij te krijgen. Hij leeft en werkt daar met zijn moeder, zijn zuster Tine en zijn broer Niek. Deze laatste vertelt hem, dat zijn vroeger speelgenootje Thea, de dochter van den overleden burgemeester, die nu een deffige dame is geworden, met haar tante op de naburige huize de Hulsthoef is teruggekomen voor een zomerverblijf. Al spoedig ontmoet hij haar en zij voeren een kort gesprek, dat maar half in den smaak valt van den jongen boer, die ook nog met veenziekte te kampen krijgt. Later hindert Thea hem, omdat zij boomen laat kappen voor den aanleg van een tennisbaan. Toch leven er in zijn hart ook mildere gevoelens voor zijn vroeger speelkameradje, dat hij thans bij het graf van haar vader ontmoet en waarmede hij weermom spreekt. Den volgenden dag gaat hij de veenziekte aangeven. Op den weg stuift hem een auto voorbij, waarin Thea zit. De auto rijdt verderop door de brugleuning te water! Gert Jan redt haar en haar metgezel. De knecht Joost, die altijd dronken is, fietste vóór den auto en veroorzaakte 't ongeval. Gert Jan gaat den knecht in diens huize de les lezen, maar Joost zegt, dat Gert Jan's vader hem op 't verkeerde pad bracht. Boos gaat de jonge boer heen, na Joost ontslagen te hebben. Enkele dagen later wordt Gert Jan ziek. Natte kleeren en opwindende veroorzaakten een begin van longontsteking. Als hij aan de betere hand is krijgt hij onverwacht bezoek. Thea staat vóór hem in de ziekenkamer en bedankt hem voor haar redding van een wissel verdrinkingsdood.

Thea accepteert vriendelijk en kijkt de kamer rond, die laag en smal en heel zindelijk is en iets onzwaarbaar ouderwetsch heeft, dat goed bij Gert Jan past, waarom weet ze niet. Misschien omdat hij van die malle antieke begrippen heeft, denkt ze een beetje geërgerd. Misschien vindt hij het niet te pas komen, dat zij, een meisje, hier alleen bij hem op bezoek komt. Maar tante Leonie voelt niets voor een bezoek bij boeren. „Ik zou niet weten, waarover ik met die menschen praten moest," heeft ze schouderophalend gezegd, toen zij, Thea, 't haar vroeg.

En Thea is modern in haar opvattingen, dus kan het haar niet schelen, alleen te zijn met een jongen man, van wien ze door haar zuiver vrouwelijke intuïtie weet, dat ze indruk op hem maakt. Eigenlijk is het een heel prettig, opwindend spelletje, te zien hoever ze met hem gaan kan, voordat het ernst wordt. Met haar neef Bernard heeft ze ook dapper geflirt, maar die is een man van de wereld en licht wat om haar coquetterietjes. Hij is verloofd met een heel mooi meisje ergens in Wallonië en hij gaat dat najaar waarschijnlijk trouwen, als er geen oorlog komt. Maar dat vertelt ze niet aan Gert Jan, want ze vindt het aardig hem jaloeersch te maken. En die ernstige oogen van hem, die iedere beweging van haar volgen, terwijl ze haar koffie uitdrinkt met de sierlijke gebaren die haar eigen zijn... werkelijk, ze had niet gedacht, dat het zoo prettig zou zijn een boerenjongen een beetje te houf op hol te brengen....

„Wat lees je?" vraagt ze vriendelijk en buigt zich over hem heen en legt haar keurig gemanicuurde hand op de bladzijde die juist openligt.

„Niets bijzonders," zegt Gert Jan met schorre stem. „Iets over aardappeltoet, daar zul je je wel niet voor interesseeren...."

„Niet?" zegt ze lovendig. „Nu, dan vergis je je toch. We hebben immers een moestuin achter het huis, en zelfs vruchtboomen. Er is een prachtige perzikeboom en Martje de huis-houdster zegt, dat er 't vorig jaar wel tweehonderd perziken aan groeiden. We hebben ook een kas voor komkommers en tomaten, wist je dat niet? Het was een hobby van mijn vader en ik dacht, dat hij er wel eens met je over gesproken had."

„Ik zag je vader maar zelden," zegt Gert Jan en sluit het boekje als wilde hij een einde maken aan het gesprek. Maar als zij hem aan blijft kijken, voegt hij er langzaam bij: „Hij was niet zoo goed in orde de laatste jaren en ik had het altijd druk. Bovendien..." hij houdt plotseling op. Hij had willen zeggen: Bovendien is het niet mijn gewoonte mij in te dringen in kringen waar ik niet thuishoor... maar het lijkt hem niet op zijn plaats, een dergelijke gedachte tegen Thea te uiten. Ze zou kunnen denken, dat hij aan minderwaardigheidsgevoelens leed, en dat is om den drommel niet het geval. Maar nu wou hij, dat ze maar wegging. Het begint hem te benauwen, hier zoo met haar alleen te zitten, en hij voelt zich nog slap en vermoed en niet in staat tot een behoortlijk gesprek.

Thea zwijgt en kijkt de kamer rond en vraagt zich af, waar Tineke blijft. Het scheen eerst, dat ze het noodzakelijk achtte in de kamer te blijven, maar nu komt ze plotseling niet meer terug. Gert Jan reageert volstrekt niet zooals ze heeft gehoopt. Ze had hem graag verlegen en een beetje in de war gezet, maar hij neemt alleen maar een stugge, wat afwerende houding aan en zijn gedachten schijnen te vertoeven in een wereld die haar vreemd is.

Een wereld van aardappelen en varkens waarschijnlijk, denkt ze wreedaardig, omdat ze in haar ijdelheid gekwetst is. Het begint reeds schemerig te worden in de lage kamer, met de zware balken die het dak steunen, den gladgeweven eiken vloer en het ouderwetsche waschstel op de commode in een hoek, dat wit oplicht in de halve duisternis.

Vaste waschtafels kennen ze hier natuurlijk niet, peinst Thea. 't Zal me benieuwen of ze ook elektrisch licht hebben of nog met petroleum tobben. Wat een primitief bestaan heeft zoo'n boer toch! Koeien, varkens en aardappelen, rogge, tarwe en hooi, daar draait zijn wereld om! En verder niets om aan te denken. Gert Jan, die heeft gestudeerd, nu ja, voor onderwijzer! Hij is niet dom, maar een beetje bekrompen is hij toch wel. En zijn moeder draagt een neepjesmuts en spreekt een onverstaanbaar taalje, dat wel grappig klinkt, maar toch eigenlijk dialect is. Dat zusje is wel aardig, niet bepaald gedistingeerd, maar een leuk frisch ding en ze kan haar woordje ook wel doen. Wat schrok ze vanmorgen, toen ik Flirt over dat hek liet springen....

Ze lacht even in zichzelf en zegt dan hardop:

„Je hebt mijn paard nog niet gezien, wel? Het is een prachtig dier...."

„Ik heb er van gehoord," zegt hij droog.

„Ze heeft Arabisch bloed, en het is een van de voornaamste redenen, waarom ik hier ben komen wonen, dat ik nu volop rijden kan. In de omgeving van een stad moet je het vrijwel altijd met dezelfde paden stellen...."

„Er zijn hier goede ruiterspaden. En stil is 't hier ook, je kunt hier heerlijk galopperen...." Hij vergeet even zijn grief tegen haar in zijn enthousiasme.

„Je houdt van paarden?" vraagt ze getroffen.

„Dat zou ik denken. Mijn vader was een groote liefhebber. Hij was op iedere paardenmarkt te vinden en koecht en verkocht ieder paard, dat de moeite waard was."

Boerenpaarden natuurlijk, denkt ze met een tikje minachting. En ze zegt:

„Mijn paard is iets heel bijzonders. Ik wou dat je haar eens zag. Een spierwitte merrie. Ik noem haar Flirt...."

„Flirt?" Hij lacht even spottend. „Hoe toepasselijk!"

Ze wordt plotseling rood. Op dien zet heeft ze niet gerekend. Het lijkt haar maar het beste, te doen, alsof ze hem niet begrijpt.

„Je bedoelt, omdat het een merrie is?" zegt ze onschuldig. „Ja, als 't een hengst was geweest, had ik hem waarschijnlijk Don Juan genoemd."

VERVOLG OP BLADZIJDE 7

Haenchen-D.V.-Recla,
Sonja Georgi-Recla

dat wil nog heelemaal niet zeggen, dat we alles kant en klaar vinden om zoo weer aan te trekken. Daarvoor verandert een figuur vaak te veel, ook al zou men dat, zoo oppervlakkig gezien, niet zeggen, en vervolgens is het verbazingwekkend hoe ons oog, zonder dat we het zelf bemerkten, aan nieuwe effecten gewend is. Wat kan de hoed van vorig jaar tegenvallen, louter en alleen omdat de bollen den laatsten tijd wat hooger of lager, breeder of smaller geworden zijn. En hoe saai de jurk, die we toch vroeger zoo kwiek vonden, omdat ze juist anderhalven centimeter te lang valt. En zoo zijn er een massa van die heel kleine verschillen, die we pas realiseeren als we de klok weer terugzetten door onze oude plunje voor den dag te halen. Kleinigheden, die we zouden willen veranderen, maar helaas is het lang niet elke vrouw gegeven om dat zelf op te knappen. Vandaar zoowel in voor-als najaar die overstelpende drukte bij naaister en modiste, zoodat het op lang wachten uitdraait. Het is dus niet overdreven om van den allerhoogsten tijd te spreken als het gaat om het nazien van onze wintergarderobe. Naast kleine of groote veranderingen, die ons uiterlijk ten goede komen, resten ook slordige knoopsgaten, knopen die loshangen, manchetten die rafelen, zoomen die hier en daar los gegaan zijn, en zakken, waarin gaten gekomen zijn. Dit alles moet verholpen worden voordat we het kleedingstuk weer aantrekken, want anders bestaat er een groote kans, dat het heelemaal niet gebeurt. Ten slotte nog even aandacht voor het strijkijzer. Strijken en vooral deskundig oppersen beteekenen een ware verjongingskuur voor onze garderobe.

EEN NIEUWE „STROP”

Nu het rijtje „ongeschonden dassen” steeds kleiner wordt in de kleerkast van onze mannen, wordt het dassen-vraagstuk voor hen een heel probleem. Gelukkig echter weet een handige huisvrouw de eindjes steeds aan elkaar te knopen en maakt ze zelfs uit het meest versleten exemplaar nog een keurige das.

Op bijgaande foto kunt u duidelijk zien, hoe zoo'n oude das opgeknapt wordt. We beginnen met de das los te tornen tot een stukje voorbij het versleten gedeelte, dat is natuurlijk daar, waar de das steeds geknoopt wordt. Vervolgens leggen we het losgetornde deel open en knippen de das juist boven het gat schuin door. Bij een gestreept patroon doen we dit op de scheidinglijn tusschen twee kleuren. Het binnenwerk knippen we echter niet door. We leggen nu den breeden onderkant, die er over het algemeen nog als nieuw uitziet, tegen het afgeknipte smalle gedeelte en stikken de twee deelen op patroon aan elkaar (zie foto no. 2), waarna we de naden en vouwen keurig uitstrijken. Het versleten gedeelte, dat nu aan den onderkant van de das zit, kan afgeknipt of (indien de das anders te kort wordt) doorgestopt worden. Dit doorstoppen is heelemaal geen bezwaar, omdat dit gedeelte toch onder het vest valt.

We knippen nu het aangezette stuk schuin bij (naar onderen toe zoo breed mogelijk), leggen het binnenwerk op de das terug en rijgen de zijkanten hiervan om (zie foto no. 3). Het spreekt vanzelf, dat deze zijkanten aan de achterzijde niet zoo breed doorloopen als bij een nieuwe das; we werken daarom het geheel af met een keurig zoompje of, indien de stof absoluut te smal is, met een donkergekleurd stukje stof.

Is het smalle gedeelte, dat onder den boord valt, ook versleten, dan is dit nog te repareren met stukjes zijde, die wegvallen wanneer we het aangezette stuk schuin bijknippen.

Tot slot persen we de das nog eens keurig netjes op en hangen haar weer vol trots bij de overige ongeschonden exemplaren in de kast.

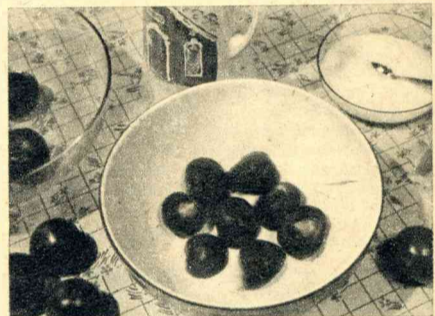
Panorama-studio

ZOETE TOMATENGERECHTEN

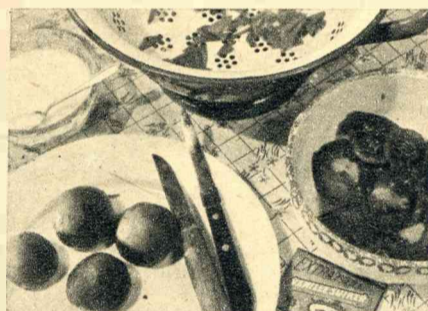
ZOETE TOMATENSLA (4 personen)

8 tomaten, een snuijfe zout, 2 lepels suiker, desgewenscht een theelepel vanillesuiker.

Pel de tomaten, nadat ze gewassen en in heet water gedompeld zijn. Snijd ze in plakjes. Bestrooi ze met een klein beetje zout. Schep er de suiker en eventueel de vanillesuiker doorheen. Laat beide onder af en toe omscheppen intrekken. Dien het gerecht in een glazen schaal op.

De tomaten worden overgoten met de griesmeelvla. Panorama-studio

De zoete tomatensla vormt een smakelijke broodbelegging.

TOMATENPUDDING (4 personen)

500 gram tomaten, water, een snuijfe zout, een scheutje citroensap, 60 gram suiker, 100 gram maïzena.

Wash de tomaten, nadat de kroontjes verwijderd zijn. Snijd ze in stukken. Breng ze met een bodempje water aan de kook en laat ze gaar worden. Wrijf ze door een zeef. Verdun de puree met water, totdat de totale hoeveelheid vocht 1 liter bedraagt. Breng het aan de kook, voeg er 'n beetje zout en een scheutje citroensap aan toe. Bind de vloeistof met de maïzena, die met een beetje koud water tot een papje is aangemaakt. Giet den pudding in een vorm, die met koud water is omgespoeld. Laat hem stijf en koud worden. Stort hem daarna.

De tomatenpudding wordt zonder melk bereid.

GRIESMEELVLA MET TOMAAT (4 personen)

½ liter taptemelk, een snuijfe zout, 30 gram aardappelgriesmeel, 25 gram suiker, 6 tomaten, 1 lepel suiker, een snuijfe zout.

Breng de taptemelk met het zout aan de kook. Roer het griesmeel en de suiker door elkaar en strooi het mengsel roerende in de kokende vloeistof. Laat het griesmeel in plm. 7 minuten gaarkoken. Laat het afkoelen onder af en toe omroeren.

Pel de tomaten, nadat ze gewassen en in heet water gedompeld zijn. Snijd ze doormidden, zet de helften eenigen tijd weg met wat zout en suiker. Leg de helft van de tomaten in een glazen schaal. Overgiet ze met de koude griesmeelvla. Garneer bovenop met de rest van de tomatenhelften.

GOEDE RAAD IS NIET DUUR

Alle correspondentie betreffende deze rubriek, voorzien van het motto „Goede raad is niet duur” en met een ingesloten postzegel van 7½ cent, te richten aan ons hoofdkantoor, Nassaulaan 51, Haarlem, of een onzer bijkantoren.

„Ik heb een aluminium ketel, die lekt. Zou deze nog behoorlijk gemaakt kunnen worden?” Deze vraag wordt ons gesteld door den heer J. C. Versteeg te Rotterdam. Zeker is dit mogelijk. Wij kunnen u echter geen adres opgeven. Vraagt u eens in een zaak van huishoudelijke artikelen. Aldaar zal men u gaarne de gewenschte inlichtingen verstrekken.

Ongenoode gasten.

In aansluiting aan het berichtje, dat wij in een van onze vorige nummers plaatsten betreffende het verdelen van mieren, deelen wij onzen abonnee's nog mede, dat men door het zaaien van goudsbloemen in den tuin de lastige mieren op een afstand kan houden. Ofschon het middel niet absoluut afdoende is, worden mieren hierdoor afgeschrikt. Het is allicht eens te proberen.

„In een eiken dresseoir

zitten donkere kringen, vermoedelijk water-vlekken. Gaarne verneem ik van u een middel om deze te verwijderen.” Wij raden abonné mej. B. te Haarsteeg aan de plakken af te schuren met fijn wit schuurpapier en ze daarna met was in de kleur van het hout bij te werken.

Het is de hoogste tijd

Niet alleen de bloeiende heide en de angstig snel langer wordende avonden kondigen ons aan dat de zomer reeds bezig is afscheid te nemen. De ochtenden worden ook al aardig frisch, zoodat het verlangen naar iets warmers vaak levendig wordt. Om kort te gaan, we peinzen zoo af en toe al over onze wintergarderobe. En dat is maar goed ook, want het is zelfs hoog tijd om den stand van zaken eens op te nemen. We zijn in het voorjaar toch wel zoo verstandig geweest om alles, wat niet meer frisch was, te wasschen of te laten stoomen? Verder hebben we ook voortdurend gewaakt tegen de motten, maar

knoops-gaten, knopen die loshangen, manchetten die rafelen, zoomen die hier en daar los gegaan zijn, en zakken, waarin gaten gekomen zijn. Dit alles moet verholpen worden voordat we het kleedingstuk weer aantrekken, want anders bestaat er een groote kans, dat het heelemaal niet gebeurt. Ten slotte nog even aandacht voor het strijkijzer. Strijken en vooral deskundig oppersen beteekenen een ware verjongingskuur voor onze garderobe.

IETS OVER VLEKKEN

Grasvlekken in wit zijden goed kunnen we verwijderen met natriumperboraat. We leggen wat poeder op de vlek en gieten er vervolgens kokend water door. Zoodra de vlek verdwenen is spoelen we met schoon

water. Voor wit katoen is bleekwater 'n uitstekend vlekkenmiddel.

Panorama-studio

Gekleurd goed kunnen we niet bleeken. We verwijderen de grasvlekken uit deze stof met wat alcohol. Zijn de vlekken hardnekkig, dan verwarmen we den alcohol of de eau de Cologne au bain marie.

VERVOLG VAN BLADZIJDE 5

„Een paard is een weerloos dier,” zegt hij sarcastisch. „Het moet zich iedere behandeling laten welgevallen, en kan, evenmin als een zuigeling, protesteren tegen de dwaasheden van de menschen.”

„Je bent het dus niet eens met dien naam?” Er is iets vleiends in den klank van haar stem, want dit gesprek bevalt haar. Ze hoopt, dat Tineke nog maar een poosje wegblijft.

Hij haalt even de schouders op. Zijn oogen, die diep in hun kassen liggen, kijken onverschillig.

„Ik houd van goede namen, die iets te zeggen hebben. Niet van die abstractheden.”

„Je bent erg kritisch,” zegt ze spijtig. „En niet erg beleefd...”

„Ik hoop, dat ik je niet gekwetst heb. Het is jouw paard, en je kunt er mee doen wat je wilt. Wij boeren zijn niet erg sentimenteel, wij geven onzen kinderen geen fantasienamen en onzen dieren gewoonlijk ook niet...”

„Nee, jullie spreken van Bles of den Vos of den Bruine,” zegt ze met een lachje.

„'s Lands wijs, 's lands oer...”

„Ik vind het maar een bekrompen standpunt. Jullie hebben geen fantasie.”

„Hebben wij die niet? Je moet ons niet allemaal over één kam scheren. Er zijn genoeg boeren, die hun kinderen laten studeeren, juist omdat zij inzien, dat zij anders te bekrompen zouden worden, nu de uitbreiding van het verkeer stad en land dichter bij elkander brengt.”

Nu is het träär beurt om sarcastisch te zijn.

„En worden die kinderen daar gelukkiger door? Ik bedoel, winnen zij er iets mee?”

„Je moet mij n geval niet nemen,” zegt hij vermoed. „Ik moest mijn studie onderbreken.”

„En als dat niet noodig was geweest, wat dan?” Haar stem klinkt heftig. „Dacht je, dat je je als dorpsonderwijzer een weg voor je eerzucht kon banen?”

„Mijn eerzucht? Wie zegt, dat ik eerzuchtig ben? En waarom zou ik juist dorpsonderwijzer moeten worden? Er staan toch nog wel andere wegen open, niet?”

„Eerzuchtig ben je zeker. Dat je over die andere wegen spreekt, bewijst het zelfs. Wat had jij je dan voorgesteld...?”

Gert Jan antwoordt niet dadelijk. Hij kijkt naar het meisje voor hem en zijn blik heeft iets zoekends, als peilt hij haar karakter. Nog altijd leeft in hem de vrees, uitgelachen te worden. Dan zegt hij eerlijk:

„Ik had leeraar willen worden. Ik houd van dieren en planten en van goede verhalen en verzen en het leek mij prachtig om jongen menschen, die nog open staan voor het leven, van alles bij te brengen. Je moet niet vergeten, dat ik toen zelf nog erg jong was, en vol illusies over de menschen...”

„Nu niet meer?” vraagt ze scherp. Ze heeft geen oogenblik verwacht, dat het gesprek deze richting zou nemen, een richting, zó ernstig, dat het haar vaag verwondert, dat ze zoo straks gedacht heeft, dat het prettig zou zijn een beetje te flirten met den herstellenden zieke... Toen dacht ze aan Gert Jan als aan een aardigen jongen, wat boersch en stug in zijn manieren, maar met een heel interessant uiterlijk. Nu ziet ze hem als een man, een man met pijnlijke levenservaringen, die haar een oogenblik achter het scherm heeft laten kijken, waarmee hij zijn innerlijk voor de wereld verbergt.

Gert Jan schudt het hoofd, in antwoord op haar vraag.

„Nee,” zegt hij, „ik geef niet veel meer om menschen. Ik bedoel,” voegt hij er haastig bij, als hij haar betrokken gezicht ziet, „ik heb niet bepaald een hekel aan ze, maar de meesten laten mij koud. Ik hecht geen waarde meer aan vriendschap, het is meestal maar hol gedoe. Zooiets van: ik heb jou noodig en jij mij! Een soort stuivertje wisselen. En daar voel ik niets voor...”

„Wat zou jij dan willen?” zegt het meisje, bijna fluisterend. De zon is nu geheel ondergegaan en in de kamer begint het duister te worden. Ze staat op en wacht op zijn antwoord en het schijnt haar plotseling toe, dat dat antwoord voor haar van veel betekenis zal zijn.

„Ik?” zegt Gert Jan en er is even een stilte. „Ik verlang niets anders van de menschen dan dat zij mij met rust laten. En dan wil ik werken, totdat het huis en de grond als een onbelast eigendom overgedragen kunnen worden aan degenen, die na mij komen. Wil je misschien even het licht aandraaien? Je vindt den knop bij de deur.”

Ze doet wat hij vraagt en de kamer baadt plotseling in een hel licht, dat de eenvoud en de kaalheid van de omgeving duidelijker accentueert. En dan zegt Thea, met een lichten wrevel in haar stem:

„Je oordeel over de menschen is niet bepaald vleiend. Je denkt dus, dat er tusschen ons ook geen vriendschap kan bestaan?”

„Een oogenblik kijken zijn oogen in de hare en weer is er die zoekende, vragende blik, die haar schijnt te keuren. Dan zegt hij en gooit daarmee gelijk den muur omver, dien hij zoo zorgzaam om zich heen gebouwd heeft:

„Die man, waarmee je in den auto was, toen je dat ongeval kreeg, was dat werkelijk je neef?”

Nu weet Thea, wat ze weten wil. Hij is dus inderdaad jaloersch. Die gedachte maakt haar overmoedig. En luchtig, als sprak ze tegen een van haar vroegere studievrienden, zegt ze,

zonder te weten, dat ze een groote fout maakt: „Ja, 't is mijn neef, en een heel aardige jongen. Het is tante Leonie's eenige zoon en een echte man van de wereld. Hij en ik kunnen het uitstekend samen vinden.”

Het is, alsof er plotseling iets verstrakt in Gert Jan's gezicht. De koude, onverschillige blik ligt weer in zijn oogen als hij zegt:

„Ga je al weg? Mag ik je dan vragen, in het vervolg niet meer met je paard over het hek te springen, dat onze gronden scheidt? Je hebt mijn zuster vanmorgen aardig laten schrikken, en bovendien — eigendomsrecht is iets, wat wij boeren altijd eerbiedigen...”

Thea staat roerloos. In haar raast een woede, zoo toemeloos, dat ze lust zou hebben, iets te verscheuren of stuk te gooien, en haar oogen branden opeens pijnlijk van tranen die te voorschijn springen, maar die ze met moeite terughoudt.

„O,” zegt ze, en haalt diep adem, „ik wist niet, dat je zóó kon zijn...”

„Ja,” zegt Gert Jan, en de harde klank van zijn stem doet hem zelf pijn, „zóó ben ik.”

„Dan groet ik je.” Ze keert zich om en zonder hem verder aan te zien zoekt ze op den tast haar weg. Hij doet geen moeite om haar terug te houden. Hij weet alleen, dat ze nu nooit meer uit zichzelf terug zal komen en die wetenschap geeft hem een wreede genoegdoening.

Want Gert Jan is bang voor menschen die trachten zijn innerlijk te analyseeren. Maar Thea, die struikelend haar weg vindt over den donkeren zolder en dan de trap afstommelt tot zij in de woonkamer belandt, weet alleen, dat hij ruw en grof en in geen enkel opzicht een heer is.

„Wel, mijn kind,” zegt moeder van den Bergh, en kijkt vriendelijk naar het warme, blozende gezichtje. „Ik hoop, dat je bezoek mijn jongen goed heeft gedaan. Hij leeft altijd zoo alleen en buiten ons bemoeit hij zich bijna met niemand.”

„Werkelijk?” Thea, die altijd haar woorden kan vinden, voelt zich opeens dom en onnoozel en zoekt tevergeefs naar een antwoord. „Gelukkig, dat hij weer spoedig heelemaal hersteld zal zijn,” zegt ze dan met moeite.

„O ja,” de moeder gelooft haar vriendelijk naar de deur. „Hij heeft zoo'n sterk gestel, maar hij ontziet zich nooit. Het is zoo'n in-goede jongen, al lijkt hij van buiten wat stug. Er is geen beter kind dan hij...”

„Het is u w jongen,” zegt Thea, en glimlacht. „Toch zal hij wel eens trouwen.” Moeder Margje zucht. „Ik vraag mij soms af, wanneer dat zal kunnen zijn. Want het leven is heden ten dage niet gemakkelijk, juffer, en trouwen kost braaf geld...”

Thea zwijgt, en knikt alleen en dan gaat zij in den warmen Julinacht naar buiten en ziet een fonkelenden sterrenhemel, die schijnt te spotten met haar kleinschadelijke woede over een onopgevoeden boerenjongen die haar schaakmat heeft gezet...

Het duurt ruim vier weken, eer Gert Jan weer in staat is het huis en de stallen door te loopen, en het koren is al binnen, als hij eindelijk weer als een gewoon mensch aan het werk kan gaan. En hij is sindsdien nog stiller en geslotener dan vroeger. Er zijn dingen, die in zijn ziel staan gebrand en hem nooit met rust laten. Het vreemde verhaal van Joost, die zijn vader beschuldigd heeft de oorzaak van zijn ellende te zijn, heeft hem meer aangegrepen dan hij zichzelf wil bekennen. Hij is nu dag in dag uit bezig de werkzaamheden te regelen en berekeningen te maken over de opbrengst van den oogst. Die heeft er dit jaar niet zoo goed voor gestaan, nu Juli en Augustus veel regen en onweer brachten, nog voor de korrel volkomen was gerijpt. Hij tobt en rekt en slaapt slecht. En op een avond neemt hij de fiets en gaat opnieuw naar de Gouden Roos.

Thomassen is er niet, als hij binnenkomt, en er zijn ook verder maar weinig menschen aanwezig. In een hoekje zitten een paar oude mannen, die dien dag wat vee verkocht hebben en nu niet van scheiden weten, en twee jongens van om en bij de twintig spelen een middelmatig partijje biljart en drinken meer biertjes dan voor het spel en hun leeftijd dienstig is. En achter het buffet zit een lang, mager meisje met donker, gladgekamd haar en ernstige oogen, dat aan wat naaiwerk bezig is. Dat is Rietje, de oudste dochter van den waard. Ze is pas eenentwintig, maar ziet er veel ouder uit. Gert Jan kent haar wel, hij heeft haar meermalen in de kerk gezien en ze is ook wel eens langs de Wilgenhoeve gekomen met een vriendin.

Men zegt, dat Thomassen er goed bij zit. Hij was vroeger stuurman op de wilde vaart en heeft toen goed verdiend. Zijn vrouw, een spaarzaam mensche, dat uit deze streek afkomstig was, heeft hem overgehaald het bedrijf van haar vader over te nemen, en nu zit hij hier en maakt goede zaken, vooral op marktdagen, als er heel wat menschen naar het stadje komen.

Rietje Thomassen bloost heel even, als ze Gert Jan ziet binnenkomen. Dat bloesje maakt haar wat gebleek gezichtje plotseling veel jonger. „Wat wil je drinken?” vraagt ze, en kijkt hem met schuin geheven hoofd vragend aan, nadat ze zijn groot beantwoordt heeft.

Gert Jan haalt de schouders op. Eigenlijk is hij alleen gekomen om menschen te zien en te spreken, om weg te komen uit zijn eigen drukende gedachtenfeer.

„Begin dan nu en vraag eerst inlichtingen bij ABC”

„Begin dan nu en vraag eerst inlichtingen bij ABC”

„Begin dan nu en vraag eerst inlichtingen bij ABC”

„Begin dan nu en vraag eerst inlichtingen bij ABC”

„Begin dan nu en vraag eerst inlichtingen bij ABC”

„Begin dan nu en vraag eerst inlichtingen bij ABC”

„Begin dan nu en vraag eerst inlichtingen bij ABC”

„Begin dan nu en vraag eerst inlichtingen bij ABC”

„Begin dan nu en vraag eerst inlichtingen bij ABC”

„Begin dan nu en vraag eerst inlichtingen bij ABC”

„Begin dan nu en vraag eerst inlichtingen bij ABC”

Een onfeilbare Schoonheidskuur!

GEEF uzelf thuis een behandeling met het Yeast-Pac schoonheidsmasker. Huidverjonging door middel van actieve Derma-gist. Rimpels, puistjes en meeters verdwijnen, de huid wordt soepel als satijn. Verpakkingen van f0.40, f1.- en f2.-

Yeast-Pac

KUYPERS & Co.
Prinsengr. 983, A'dam

Ziet U er geen gat in?

Als er zooveel gaten in 't ondergoed zitten, dat U er geen gat meer in ziet - maakt Hollandia van twee stukken nog één heel, van drie stukken twee. Vraag Uw winkelier naar:

HOLLANDIA-reparatie

MEDINOS

capillair-actieve tandcream

NEDERLANDSCH FABRIKAAT

Norm. tube 35 ct.
Grote tube 65 ct.

Gaat U dezen winter ook teekenen?

OSMIA lekt nooit!

Begin dan nu en vraag eerst inlichtingen bij **ABC**

N.Z. VOORBURGVAL 112 K, A'DAM C. - TEL. 31749

Sommige dingen kun je verschillend beoordeelen...

lets is er evenwel, waarover de meeningen nooit verschillen: Victoria Biscuits. Die smaak... en zulk een brosheid... overheerlijk!

Victoria BISCUITS

Koffie surrogaat

VAN DEN KOFFIEVAKMAN

KAHREL

VERKADE'S BESCHUIT

Lichtverteerbaar
voedzaam
zuiver

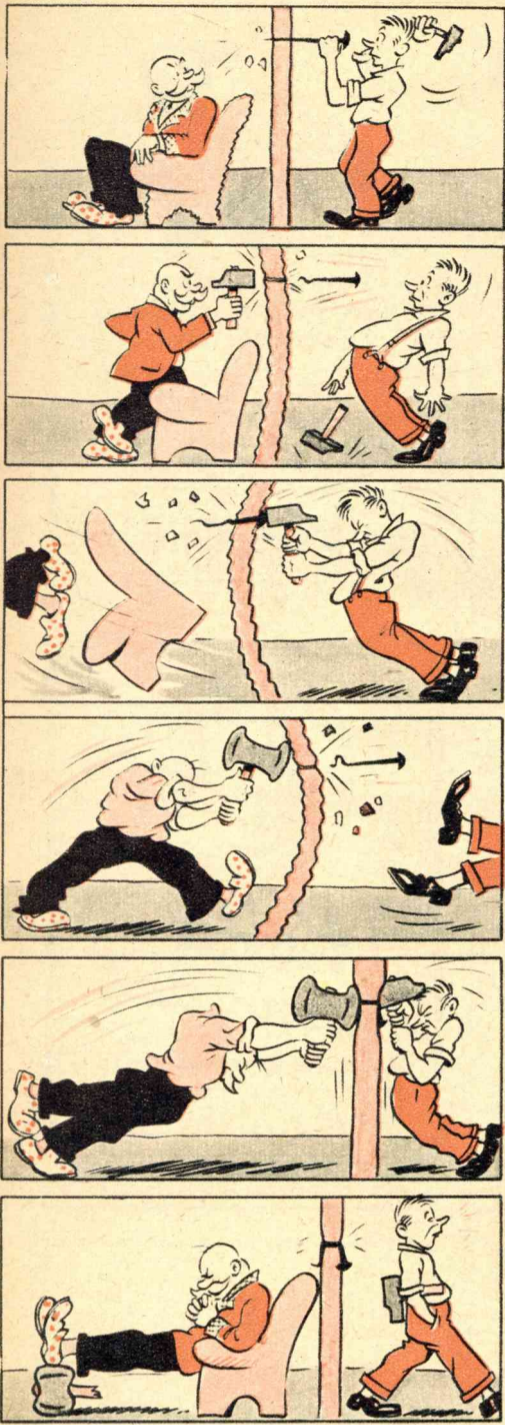
Prent in Uw geheugen:

OSMIA lekt nooit!

3

GBR. RIKKERS
AMSTERDAM
GRAVENHAGE ROTTERDAM

TOT LEERING ENDE VERMAECK!

KEIHARDE BUREN

PECH

Inbreker (die zoo juist betrapt word): „Wat een pech! Zes maanden heb ik me alle moeite getroost om met den hond goede vrienden te worden. En nu het me gelukt is, trap ik op de kat.”

GALANT

Mijn lief klein vogeltje! „Ik ben uw vogeltje niet, mijnheer!” „O neen? Sinds wanneer is een papegaai geen vogel meer?”

ONDERSCHEID

Rechter: „Wat is uw beroep?” „Elegante heer: „Haarkunstenaar.” Rechter: „Verklaar u zich duidelijker: barbier of borstelmaker?”

HET WAS JUUST

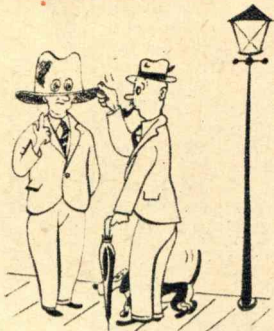
Stokkel verdient zijn geld met de fouten, die andere mensen maken. „Hoe kan dat nu?” „Hij heeft een fabriek van radeergummi.”

ONDER DE ZIGEUNERS

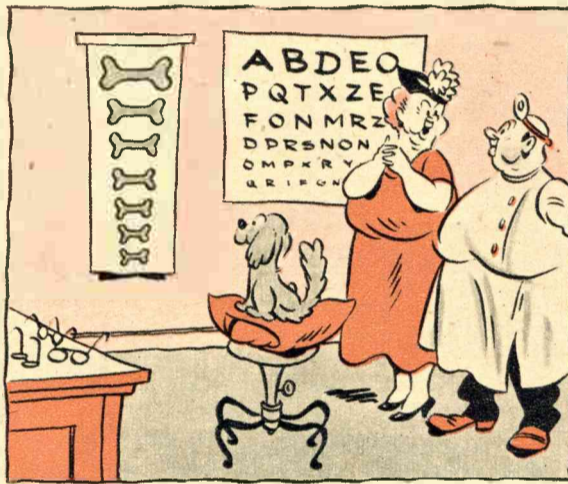
Mijn vader heeft niet zoo'n ergen hekel aan je, Pim. „O neen? Waaruit maak je dat op?” „Toen ik hem vertelde dat je vanavond om mijn hand zou komen vragen, heeft hij den kogel uit zijn geweer gehaald en het wapen met schroot geladen.”

DEFINITIE

Wat is een diplomaat? „Een diplomaat is iemand, die altijd aan den verjaardag van een dame denkt, maar die vergeet hoe oud zij is.”

„Kerel, wat zie jij er vreemd uit?” „Ja? Ik had 'n hoed noodig en kon alleen nog maar maat 60 krijgen. Je moet echter die kwaliteit eens voelen.”

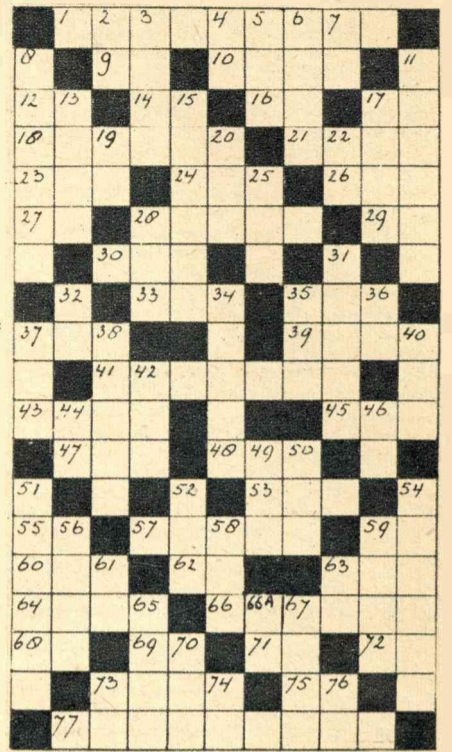

„O, dokter, ik heb me werkelijk over Fikkie bezorgd gemaakt! Zou zij moeten brillen?”

KRUISWOORDPUZZLE

HORIZONTAAL:

- 1 militair
- 9 familieid
- 10 keer
- 12 maanstand
- 14 voertuig
- 16 ten laatste
- 17 familieid
- 18 vaartuig
- 21 vertaler
- 23 papegaai
- 24 boom
- 26 kledingstuk
- 27 gerced
- 28 bouwland
- 29 voornaamwoord
- 30 lied
- 33 zijtak van den Donan
- 35 lapje
- 37 zeebewoner
- 39 nobel
- 41 daadkracht
- 43 geneesmiddelen
- 45 insect
- 47 zwart
- 48 zuster
- 53 tocht
- 55 van heden af
- 57 voertuig
- 59 voorzetsel
- 60 afsluiting
- 62 zwaar
- 63 kledingstuk
- 64 plaatsje in Nederland
- 66 vrucht
- 68 radio-omroep
- 69 zoogdier
- 71 familieid
- 72 soort onderwijs
- 73 palmsoort
- 75 in het jaar des Heeren
- 77 plaats in Utrecht

VERTICAAL:

- 2 voorzetsel
- 3 advies
- 4 voorzetsel
- 5 knaagdier
- 6 mestvocht
- 7 telwoord
- 8 wettelijk
- 11 kameraad
- 13 mand
- 15 uitstrekken
- 17 symbool
- 19 voorzetsel
- 20 opening
- 22 herkanwer
- 25 schrijfgereel
- 28 waarvel
- 31 grond
- 32 rivier in Italië

- 34 Europeanen
- 35 gesteent
- 36 zangnoot
- 37 aard
- 38 roofdier
- 40 Europeaan
- 42 vochtlig
- 44 landbouwwerktuig
- 46 buitenl. munt
- 49 holte
- 51 wijnsaort
- 52 visch
- 54 oudste
- 56 soort vogel
- 58 bestemming
- 59 omgangsmiddel
- 61 familieid
- 63 bevestiging
- 65 tijding
- 66a bijwoord
- 67 lichaamsdeel
- 70 Europeaan
- 73 voormiddag
- 74 nummer
- 76 lidwoord

OPLOSSING VORIG NUMMER

Ellendig, w, l, maan, ja, bers, wan, kale, raad, plat, genre, lel, geit, l, am, soms, e, a, mees, en, t, mais, eb, spaan, der, lat, galop, as, bont, on, vers, g, f, hert, ga, kelt, bel, egard, kalm, lama, aard, ade, erts, nering, tin.

Teekeningen: Fr. Piët, Leihberg-Deike

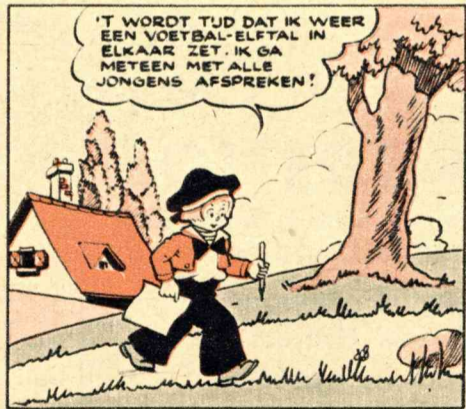
VROUWENRECHT

Jewel, dames! Wij willen dezelfde rechten hebben als die egoïstische mannen. Maar die creaturen zijn harteloos, onbetrouwbaar, en een bijzonder soort schurken. Want is ons verlangen om met hen op gelijke lijn gesteld te worden niet volkomen rechtvaardig?”

MISREKENING

Je hebt tegenwoordig zoo'n mooi vakantiehuysje, waarom ga je daar niet heen?” „Omdat dat ding zooveel geld gekost heeft, dat we niets geen geld meer overhebben om er heen te gaan.”

VOOR DE JEUGD

'T WORDT TIJD DAT IK WEER EEN VOETBAL-ELFTAL IN ELKAAR ZET. IK GA METEEN MET ALLE JONGENS AFSPREKEN!

IK WIL GRAAG MIDDEN-VOOR SPELEN!

DAT KAN! IK ZAL HET EVEN NOTEREN. TED SPELT MIDDEN-VOOR!

JA ZEKER PIM, JIJ SPELT LINKS-BUITEN. DAT IS DAN AFGESPROKEN, TOT VAN -MIDDAG!

DUS IK KAN OP JULIE REKENEN? JOOP IS LINKS-BINNEN EN SJAAK IS DOEL-VERDEDIGER!

ZO, HET HELE ELFTAL HEB IK COMPLEET. ALLES GEREED VOOR DE EERSTE WEDSTRIJD VANMIDDAG!

GROTE GRUTJES! IK HEB VERGETEN MEZELF MEE TE REKENEN!

HA-HA! WAT KOM JE DOEN? HET ELFTAL IS ZO AL COMPLEET!